

Henstilling til englenderne om å stanse hengningen av unggutter på Kypen

Stortingsvalget og vi

Anders Hafskjold har rett i at en revisjon av etterkrigsoppgjøret må skje gjennom Storting eller Høyesterett. Men folket velger Stortinget, det er folket som til syvende og sist har avgjørelsen. Og folket har gjennom mange år vært ført bak lyset av de ledende i stat og administrasjon. Alle vi politisk dømte — og mange andre med oss — vet at så er skjedd for å dølge de-

res egne synder. Å få spredd opplysning om det sanne forhold er etter min mening det som står øverst på dagsordenen hos oss. Det blir ikke lett, for folket vil helst tro det som det er blitt innpisket til å tro, det er mest behagelig slik.

Men vi må ikke gi opp fordi om det er vanskelig. Hvis vi kan få snudd på folkemeningen, få velgerne til klart å se hva som er sannhet og løgn, da vil det reise seg en opinion mot dem som styrer og som er mer eller mindre implisert i de ting som førte til den uhyrlige urett vi lider under. Jeg er viss på at denne opinion kommer før eller senere. Men vi kan fremskynde den ved et intenst opplysningsarbeide.

Og vi er da så mange at vi skulle kunne få innflytelse på valget til høsten, dersom vi organiserer en felles opptreden. Dette må gjøres og gjøres i god tid. Etter hva avisene vet å melde, hopper omtrent tredjedelen av stortingsmennene av nå, de vil ikke mere. Dette åpner en sjanse for oss. Det er mulig at en del av de nye som kommer inn, står mere fritt til etterkrigsoppgjøret og er innstillet på at Norge atter skal bli en rettsstat. Og våger noen i Stortinget å ta saken opp tror jeg nok det hele vil rakte nok så fort.

Det gjelder altså for oss å være våkne i tiden fremover

Senator James Fulton synger ut

Den republikanske representanten James Fulton har ved et komitemøte i Kongressen forlangt at president Eisenhower på det sterkeste skal ta avstand fra den britiske hengning av unggutter på Kypen.

Fulton fortalte at han hadde tatt en telefon direkte til den britiske militærguvernør på Kypen, sir Harding — «the hanging governor», som han kalte ham — og bedt om nåde for den 18 år gamle gutten som skulle henges den 14. mars. Han var den niende i rekken av unge gutter som er hengt på Kypen i den senere tid, og han ble dømt fordi han hadde et uladd gevær, sa Fulton. Da Fulton ba om nåde for den 18-årige Evagoras

Pallikarides, svarte Harding: — Her er ikke noen plass for sympati og følelser. —

James Fulton rettet sin henvendelse til finansminister George Humphrey i et komitemøte som behandlet Storbritannias henstilling om å få utsettelse på avdrag og renter på et lån fra USA, som beløper seg til 31,5 milliarder kroner. Ved dette ba Fulton Humphrey om å bringe hans henvendelse videre til Eisenhower, og henstille til ham at han tar det opp med statsminister Mac Millan personlig.

Fulton hevdet at dersom Storbritannia ble ettergitt eller fikk utsettelse så var det å gi en hjelp som «hjelper Storbritannia til å holde sine tropper på Kypen».

Reidar Omangs avslørende utsagn

Annen opponent, førstearkivar O m a n g kom i Skodvin-disputasen med følgende (stenoграфiske) bemerkning, som forteller om hvilken rasjonert vekt man kan tillegge statsautorisert norsk historisk forskning når det gjelder dens behandling «i vår levetid» av den tyske besettelse av Norge, og alt som står i forbindelse med den:

«Hele opinionsdannelsen i etterkrigstiden, det gjelder ikke bare spørsmålet om re-

tidsrommet 9. april til 25. september. Her må vi regne med psykologiske faktorer, som vanskelig lar seg overvinne i vår levetid, og som også vil h e m m e forskingen! Jeg vil ikke bebreide doktoranden at han ikke har gransket 1940. Det ville være å kreve for meget. Det ville være urimelig. Det er sikkert ikke av f r y k t at doktoranden har latt dette ligge. Han vil sikkert — og med en viss rett — si at dette har ligget utenfor hans opp-

Suez

Den egyptiske regjering har sendt ut et memorandum hvor det blant annet heter:

1) Den egyptiske regjering er fast bestemt på å rette seg etter ånden og bokstaven i Konstantinopelavtalen av 1888.

2) Ordningen for oppkreving av kanalavgiftene skal være den samme som før, i overensstemmelse med den sist inngåtte avtale mellom den egyptiske regjering og Sues-kanal-selskapet.

3) Spørsmålet om erstatning som følge av nasjonaliseringen av kanalselskapet kan enten løses gjennom en direkte overenskomst, eller ved voldgift.

4) Kanalavgiftene skal innbetales i sin helhet og på forskudd til Suez-kanal-selskapet i Egypt.

5) Suez-kanal-selskapet skal opprette et spesielt fond hvis midler skal brukes til utvidelsesarbeider eller andre forbedringer som måtte bli nødvendig som følge av økt trafikk gjennom kanalen.

6) På tross av de skader som ble påført Egypt ved den britiske og franske intervensjonen, er regjeringen villig til å samarbeide med alle nasjoner. Regjeringen vil yte sitt bidrag til oppfyllelsen av menneskehetens håp og ønsker at Suezkanalen igjen blir et fredens og velstandens bindeledd mellom alle folk hele verden over.

drag om det mest kildne tema i Norgeshistorien således:

«Det jeg kunne ha ønsket, er en kraftigere presisering av

«De tause sakførere bak jernteppet — » og i Norge

Noen ord til høyesterettsadvokat Chr. Stray

Herr høyesterettsadvokat Chr. Stray, jeg har med interesse lest Deres kronikk i Aftenposten om rettstilstandene i Russland, og ser at russerne har hatt besøk av «The International Commission of Jurists (en international organisasjon som har sitt sete i Haag, og som har til oppgave å våke over og fremme de rettsprinsipper som bør ha universell og varig gyldighet.)

Da De herr høyesterettsadvokat later til å ha stor interesse av rettstilstandene i andre land, går jeg ut fra at De også har gjort den samme internationale kommisjon oppmerksom på det såkalte «Norske Rettsoppgjør», som Instituttet Før Offentlig och International Rätt i Sverige har bedømt med følgende for Norge og den norske jurist og

dommerstand, lite smigrende karakteristikk: «et er et misbruk av ord å kalde det før ett rettsoppgjør.»

Da hittil hverken de norske myndigheter eller den norske jurist og dommerstand har gjort noe for å vaske denne skampløst av seg, tør vi nu kanskje vente at De herr høyesterettsadvokat Stray tar saken opp og gjør hva De kan for å renvaske den stand De tilhører, og gjør Deres til at vårt land igjen med rene hender og god samvittighet kan inn ta sin plass blant rettsstatene i verden.

Jeg ønsker Dem all lykke i Deres arbeide, og at De ikke må gå trett.

Hvalstad, 22. mars 1957.

Ferd. R. Arild

Hvordan SUEZ-kanalaksjene kom på britiske hender

pen og fornuften.

Vi har hatt mange dømme på det samme. Finn Torvik har minna om underskriftene vedkomande juridisk utredning om «rettsoppgjøret». Som kjent skreiv 13 stortingsmenn under oppmodinga, og hadde det ikkje blitt kalla saman til møte, så hadde sikkert mange fleire skrive under, men då spørsmålet vart teken opp i Stortinget, då var klokskapen og fornuften borte hos alle så nær som to.

Eg er heilt samd med Hafskjold i at skal vi koma nokon veg, så må vi koma på talefot med Storting og riksstyre. Dei som har reist denne saka og dei som har slutta seg til, må koma med ein plan for korleis arbeidet skal tas opp og forst vidare og eit mål som ein skal arbeida mot.

Tore Bergstøl

Hvor bliver Anders Lange

Bonde Torgrim Dahl sa noen fornuftige ord her i bladet om høstens stortingsvalg. Det valget blir sannelig ingen overraskelse. Arbeiderpartiet vil beholde sitt flertall fordi det har viljen til flertall, de andre partiene vil beholde sitt mindretall avdi de frykter som pesten å komme i flertall. Denne tilstand kan ikke vi endre, hverken ved våre ord eller våre stemmesedler. Men så til slutt spør hr. Dahl: — Hvor bliver Anders Lange?

Etter min leilighet og forutsetninger har jeg fulgt litt med Anders Lange helt siden i tredeåra, men jeg har ikke funnet at han i ord eller gjerning har øvet slike verk at en med rett eller rimelighet no ropar på ham som politisk leder. Han taler lett og skriver godt, men hva mere?

Torgrim Dahl, hvorfor kaller du på Anders Lange?

Alfred Dale

trent tredjedelen av stortingsmennene av nå. de vil ikke mere. Dette åpner en sjanse for oss. Det er mulig at en del av de nye som kommer inn, står mere fritt til etterkrigsoppgjøret og er innstillet på at Norge atter skal bli en rettsstat. Og våger noen i Stortinget å ta saken opp tror jeg nok det hele vil rakte nokså fort.

Det gjelder altså for oss å være våkne i tiden fremover til valget.

Olga Bjoner

Finnland til ære

Det går fortiden en film her i landet — som alle burde se. Det er «Ukjent soldat», laget på Vainö Linnas roman av samme navn. Filmen avkler på den mest realistiske måte krigens skam og gru.

Krustsjev regner med mulighet for krig

Moskva har offentliggjort en utveksling av spørsmål og svar mellom den amerikanske avisen Grand Rapid Herald og den sovjetiske førstesekretær Nikita Krustsjev.

Som svar på et av spørsmålene uttaler Krustsjev at han ikke anser krig for å være uunngåelig. Begivenhetene i Egypt i den senere tid har bekreftet at de krefter som ønsker å bevare freden kan stanse angriperne og forhindre krig. Han ble spurt om hvilke sider ved forholdet mellom USA og Sovjet-Samveldet han anser for å representere den største fare for freden. Førstesekretæren svaret med å framholde at alle sider av De forente staters «styrkepolitikk» representerer en alvorlig trusel, innbefattet uviljen mot å ruste ner, rustningskappløpet, oppbyggingen av militære blokker og baser i andre land, gjenopprustingen av Vest-Tyskland, forsøkene på innblanding i andre lands indre anliggender og anstrengelsene for å hindre utvikling av interasjonal handel og økonomisk og kulturell kontakt mellom landene. Det er imidlertid ingen tvil om, sier Krustsjev, at hele den internasjonale situasjon ville bli lettere hvis USA og Sovjet-Samveldet gikk inn for å bedre forbindelsene seg imellem.

var Om åning kom i Skodvin-disputasen med følgende (stenografiske) bemerkning, som forteller om hvilken rasjonert vekt man kan tillegge statsautorisert norsk historisk forskning når det gjelder dens behandling «i vår levetid» av den tyske besettelse av Norge, og alt som står i forbindelse med den:

«Hele opinionsdannelsen i etterkrigstiden, det gjelder ikke bare spørsmålet om regjeringens utenrikspolitikk før 9. april — har sin rot i det som foregikk her hjemme i

tember. Her må vi regne med psykologiske faktorer, som vanskelig lar seg overvinne i vår levetid, og som også vil h e m m e forskingen! Jeg vil ikke bebreide doktoranden at han ikke har gansket 1940. Det ville være å kreve for meget. Det ville være urimelig. Det er sikkert ikke av frykt at doktoranden har latt dette ligge. Han vil sikkert — og med en viss rett — si at dette har ligget utenfor hans oppgave.»

Omang fortsatte sitt uimot-sigelige og rettlinjede fore-

og franske intervensjonen, er regjeringen villig til å samarbeide med alle nasjoner. Regjeringen vil yte sitt bidrag til oppfyllelsen av menneskehetens håp og ønsker at Suezkanalen igjen blir et fredens og velstandens bindeledd mellom alle folk hele verden over.

drag om det mest kildne tema i Norgeshistorien således:

«Det jeg kunne ha ønsket, er en kraftigere presisering av det som egentlig foregikk i Norge...»

AL.

Tvangsauksjonen ble nektet fremmet — Staten idømt saksomkostninger

To utpantninger kjent ugyldige av namsretten etter at statsadvokaten hadde gitt klageren medhold

I begynnelsen av januar 1957 ble gårdbruker Ivar Vik, Kvam i Gudbrandsdalen, varslet av lensmannen i Nord-Fron om at det ville bli holdt tvangsauksjon over 11 kuer og 2 hester den 21. januar 1957, i henhold til utpantningsforretning av 18 februar 1954, for gjeld til Erstatningsdirektoratet stor kr. 10.144,- pluss omkostninger. For samme gjeld (erstatning) var det også den 13 februar 1948 holdt utpantning i den faste eiendom Vik i Kvam.

Den 19. januar innga Vik klage til namsretten over begge utpantninger. Hans juridiske rådgiver, o.r.sakføre Ole Schjerven, hevdet i klagen at begge utpantninger var ulovlige, og måtte oppheves. Dommen over Ivar Vik ble avsagt av høyesteretts kjæremålsutvalg 24. august 1946. Utpantning må ifg. Tvangslovens § 101 være begjært senest ett år etter dommen. Begge de nevnte utpantninger er for sent fremmet, og derfor ugyldige. De kan ikke tjene som grunnlag for tvangsauksjoner. Nye tvangs-

foretninger (utlegg) kan heller ikke fremmes, idet det nå er gått mer enn 10 år siden dommen over Vik ble avsagt slik at statens krav på ham er bortfalt etter Foreldelseslovens § 12, 3. ledd.

Saken ble av politimesteren i Gudbrandsdal oversendt til statsadvokaten for prissaker m. v. i Øst-Vest- og Sør-Norge.

Statsadvokaten ga påtegning om at etter hans mening måtte klagerens påstand bli å ta tilfølge.

Namsretten — sorenskriver Nøstdal — tok etter dette klagen til følge, under henvisning til den uttalelse statsadvokaten hadde gitt på det offentliges vegne. Rettens kjennelse har følgende ordlyd:

1. Utpantningsforretning av 13. februar — tgl. 26. februar 1948 med pant i gr.nr. 126 br.nr. 1 Vik i Kvam oppheves.

2. Utpantningsforretning av 18. februar 1954 i 11 kuer og 2 hester hos Ivar Vik, Kvam, for gjeld til Justisdepartementet kr.

10.144,— pluss omkostninger, oppheves, og den varslede tvangsauksjon blir ikke å fremme.

3. Staten og politimesteren i Gudbrandsdal tilpliktes innen 14 dager etter denne kjennelses forkynnelser å betale gårdbruker Ivar Vik saksomkostninger med kr. 50,00.

Såvidt vi vet, er dette den første sak som er rettslig prøvet etterat o.r.sakf. Schjerven i fjor høst gjennom to artikler i Folk og Land gjorde rede for Tvangslovens og Foreldelseslovens regler og anbefalte leserne å undersøke om de enkelte tvangsforretninger var lovlig fremmet.

Vi anser det meget betydningsfullt at statsadvokaten på det offentliges vegne nå har erklært seg enig i det syn som der ble fremmet. Det er en oppmuntring — ikke minst for dem som fremdeles sliter med ubetalt gjeld til staten. Nå bør iallfall alle undersøke sine papirer og sine muligheter, — om de ikke har gjort det før!

har bedømt med følgende for Norge og den norske jurist og

Ferd. R. Arild

Hvordan SUEZ-kanalaksjene kom på britiske hender

Lord Beaconsfield, mest kjent under navnet Disraeli, ble en av det voksende britiske imperiums mest innflytelsesrike statsministre. Som israeler er det naturlig at han viste stor interesse for opprettelsen av en jødisk stat i Palæstina, så meget mere som dette mål ble identisk med britenes maktinteresser i Midt Østen.

Som et utslag av den tradisjonelle britiske koloni-politikk i Østen kom ervervelsen av Suezkanalens aksjemajoritet i 1875.

I 1840, da de første planer om en kanal gjennom Egypt dukket opp, var England imot prosjektet, fordi konsesjonen var gitt til en franskmann, Ferdinand de Lesseps og dermed unndradd engelsk kontroll. Utenriksministeren, lord Palmerston, prøvet å få den tyrkiske regjering til å forby bygging av kanalen. (Egypt var dengang under tyrkisk herredømme). Britene var engstelige for «at franskmennene skulle få en bekvem adgang til deres kolonier» — de indiske besittelser.

Men statsministeren, Disraeli, så anderledes på det. England måtte med alle midler prøve å få herredømme over den nye kanalen. For å oppnå det måtte det beherske landområdene på begge sider, Egypt og Palæstina. For England hadde ikke Palæstina noen særskilt interesse dengangen. Men hvis kanalen ble bygget, så ville det straks komme i brennpunktet av

britiske interesser. Og det ville Disraeli ordne: ble Palæstina engelsk kunne man så i neste omgang få den britiske regjeringen til å frigi området for jødisk innvandring, og opprettelse av en jødisk stat.

Zionisten Disraeli satte seg derfor ikke imot bygging av kanalen, men lot rolig franskmennene fullføre arbeidet, for senere å gripe inn til fordel for sine planer.

Det skjedde i året 1875. Kediven Ismail, Egypts hersker, var i dyp gjeld. Hans långivere, britiske og franske banker (Rotschild m. fl.) sperret kreditten samtidig som de satte opp renten så sterkt at Kediven ble ute av stand til å møte sine forplik-

Fort. side 4

Dagbladet er kommet stygt til kort i sin vurdering av Argentina. Det var ikke måte på hvor bra alt ville bli, bare Peron ble satt ut av spillet. De nye makthavere har nå hatt 18 måneder å gjøre på, og det har vært mere enn nok til å føre landet inn i katastrofal splidaktighet med seg selv. Ledelsen under president Aramburu har vært alt annet enn velykket.

Politiske observatører hevder at uenigheten kan føre til at Aramburu må trekke seg tilbake til fordel for en sterk regjering, som er istand til å gjenreise landets økonomi. Finansminister Verrier framholdt i en kringkastingstale nylig at Argentina vil være bankerott, og valutakassen tom innen utgangen av året hvis det ikke straks blir gjennomført drastiske tiltak med sikte på å redusere importen og forbruket.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Lummert middagsprat eller våknende samvittighet?

Norsk Redaktørforening hadde her om dagen årsmøte med etterfølgende middag. Hr. statsministeren var blant gjestene.

Det ble slått på glasset, og Einar Gerhardsen ga til kjenne at etter hans mening er anonymiteten i avisene blitt for stor. Ingen vet lenger hvem som dekker seg bak avisens store «vi». Det var langt greiere den gang man bare hadde en redaktør i hver avis, slik som det nå er måtte han ofte spørre seg selv: «Hvem har skrevet lederen idag?» Men hvem kan vite det? Idag har de større aviser to—tre, ja ofte opp til fire redaktører, og attpåtil er det kanskje ingen av dem som har skrevet dagens leder, men en annen av avisens medarbeidere. Man skal være oppmerksom på at det følger stort ansvar med å omtale andre mennesker og dømme i saker, fortsatte statsministeren — så stort ansvar at det burde skje under merke, slik at leserne visste hvem som har skrevet artikkelen. Jeg kjenner til at pressens organisasjoner gjør meget for å innkjerpe pressens ansvar og plikter, til å vise varsomhet, men kanskje ville det være en hjelp for dette arbeide om man også innskrenket bruken av det anonyme store «Vi».

Statsministeren avsluttet med å si:

— Jeg tror ganske bestemt, at hvis lederskribenter, og andre som i sin stilling skal om-

visdom hadde vært innen rekkevidde i 1945! Hva hadde ikke Norge vært spart for av lidelser og kostnad om Gerhardsen og norsk presse for 12 år siden hadde ikledt seg noe mer av de visdommens kledebånd som nå — så lenge etterpå — lettvtint serieproduseres nær sagt ved en hvilken som helst stor eller liten middag?

Det virker så enkelt og strategisk vellykket med litt munnsvær om at «det følger stort ansvar med» å omtale andre mennesker (!) og med å dømme (!) I saker som man ikke på redelig vis har satt seg inn i, kunne han ha lagt til — for tydelighets skyld.

Vi har intet imot at våre ledende statsmenn — i samvær med storviltet innen norsk presse, kretser om ansvars-problemene. Men det nærmer seg det rene pirk hvis statsministeren stopper opp ved spørsmålet om manglende navn og merke under den eller hin artikkel. Rent psykologisk kretser han om åstedet for de største forbrytelser som er begått i Norge etter krigen — dette at statsmakten og pressens menn etter 1945 overgikk hverandre med å dømme medmennesker summarisk — i første rekke etter NS-kartoteket.

Det er vel og bra at han maner til varsomhet — idag!

Men hva med de ulykker som ble påført vårt folk innen han kom til den alder og visdom som han nå har gitt

Med overrettssakfører Olav Lien, Kviteseid, er antagelig Norges siste sagajurist gått bort. Han hadde de gamle lovsigemens lovkyndighet og tyngde. Hans utlegning av f. eks. odels- og åsetesretten i rettssaker førte flere ganger til at Høyesterett stadfestet hans synsunker.

Under pseudonymet Bjørn Vardaas slo han fast i tre arbeider på en fremrakende måte at den benyttede krisejuss i «landssviksaker» betegnet et markert brudd på gammel norsk lov og rett, for så vidt i likhet med Norges største sagajurist Jon Skeie. I 1946 kom Grunnlovsbrudd og Rettsoppgjør, i 1948: Rettsliv og Rettsstat, med undertittel: Hva Undersøkelseskommissjonen, høyesterettsdommer Bonnevie, president Hambro og h.r. advokat Annæus Schjøtt avslører. I 1949 Hvorfor ble det ikke Riksrett, undertittel: Professor Andenæs og rettsoppgjøret. —

Vi skal gi en karakteristisk tekstsprøve fra førstnevnte bok, s. 61:

«En ser nå om dagen landsvikdommere og aktorer føre det store ord. Hvor var så disse under okkupasjonen? Jo, dommerne satt i sine embeter som legmenn, lagdommere, byfogder, sorenskrivere, etc., og dømte etter nazilovene. De fulgte ikke Høyesterett, da den gikk. Mange oppfattet Høyesteretts opptrøden som en demonstrasjon, satt i verk av Paal Berg og de dommere som hadde kompromittert seg for meget under forhandlingene med tyskerne. Folk måtte bli styrket i denne oppfatning siden hele landets dommerstand i gjerning tok avstand fra høyesterettsdommerne — ved å bli sittende i sine embeter, og lystre okkupasjonsmakten og Quislingsstyret.

Og advokatene og sakførerne?

Overrettssakfører

OLAV LIEN

foreldre bonde Tov Lien og hustru Gunhild Aase. Han hadde først utdannet seg til lærer. Senere, i moden alder gikk han over til jussen.

Ved sin død var Olav Lien allerede en legendarisk skikkelse. I en rettssak fyrte han av denne replikk fra Draumkvede:

Dæ slapp ingen yvi Gjallarbrui som feller domane vran-ge.

For å demonstrere den gale pengepolitikken i Krisehjelpens tid — tok han på talerstolen frem en nikkeltkrone med hull i! Han sa: hvis hver og en av dere vil vite hvem det er som er skyll i at vi har en slik elendig penge, da skal han bare se i et speil gjennom hullet i nikkeltkronen. Da vil han oppdage den skyldige!

Olav Lien vil først og fremst bli husket i Norgeshistorien som den drivende kraft i Bygdefolkets krisehjelp, og som redaktør av «Bygdefolket». Det blir formentlig snart trykt en vitenskapelig avhandling om organisasjonen, og det er sagt at dette arbeid mest handler om Olav Lien.

Bygdefolkets Krisehjelp var en organisasjon til varetakelse av bøndernes livsinteresser dengang da statens og Norges Banks kalde pengepolitikk holdt på å drive mange av dem fra gård og grunn, med tvangsauksjoner og dramatiske oppbud av statspoliti ved utkastelser på begjæring av banker, som NB ikke selv kunne drive gården og derved holde denne form for livsviktig virksomhet oppe i Norge! Uten frykt ledet Olav Lien sin fast sammensveide fylking mot disse livsfjendtlige tiltak

Fra «Skinnbrevet» til «Gode makter»

Karl Holters fortellertalent er stort og ekte

Karl Holter: Gode makter. Roman. Store Bjørn Forlag. 1956.

I 1936 vant Karl Holter første pris for Norge i en internasjonal romankonkurranse. Det var «Skinnbrevet» som kom da. I 1940 sendte han ut «Kleivdøler». I 1953 kom enda en bok om kleivdølene, nemlig «Terkel», og nå i 1956, fikk vi «Gode makter», som også handler om Terkel og kleivdølene og foregår i 1860-årene.

Terkel er innflytter i Kleivdalen. Han er av et annet slag enn folk ellers i den gammel- dagse bygda, har et friere og mer moderne syn, en tanke-

gang som er uavhengig av folkemeningen. Så blir han syndebukk. Ut fra falske indisier blir han pekt ut som tyv, hånet og straffet av en opphisset folkemasse. Men nettopp denne hendingen blir den store vendingen til det bedre i Terkels liv. Nå kommer lykken til ham, den dype og ekte familielykken som han før hadde måttet savne. Gården Kleiva blir et sted hvor det er godt å leve. «Det er alltid bedre å lide urett enn å gjera urett! svarte Kari Saupeset, den kloke kona i Kleivdalen».

Førkrigsbøkene til Karl Holter ble oversatt til flere fremmede språk. Det er i øyst

rimelig. For han har et stort og ekte forteller-talent. Både landskap og dyr og mennesker skildrer han så levende og varmt at leseren får den riktige følelsen av å oppleve. Og talentet fornektet seg ikke i denne nye boken. Hele tiden er man spent på hva som nå vil følge, i neste kapittel.

Kleivdalen er norsk og kleivdølene er norske, i godt og i vondt. Det er også en evne som er umiskjennelig hos Karl Holter, evnen til å få frem den særegne norske damen over natur og mennesker, slik at en både glæder seg og kan føle seg truffet. En føler seg hjemme når en leser bøkene hans.

«Gode makter» er dessuten en klok bok, med et godt budskap, en sunn tendens. Det er hjertelag i den.

Enkelte uklarheter i fremstillingen har lite å bety. Skulle en reise innvendinger mot noe i boka, måtte det være mot språket. Ordene er stort sett gode, og ofte mer enn det, malmfulle og klangfulle. Men formene — endinger og slikt — er temmelig uensartet og undertiden støtende, bortsett fra den direkte talen, som alltid er god. Forfatteren ville nok stå seg på å bruke enten rent bokmål eller ren nynorsk der hvor han ikke bruker dialekt.

Men slike innvendinger er bagateller i sammenligning med det som er hovedsaken, nemlig at Karl Holter her har skrevet en bok som ethvert menneske med sunn sans vil ha glede av å lese.

Lier, 25. mars 1957.

O. V.

JOHN FOSTER DULLES

Dersom vi blir spart for en 3. verdenskrig kan vi formodentlig, nest Eisenhower, takke Dulles for det. Med stor behendighet rev han kruttønnen ut av de krigsgale mennesker som overfalt Egypt, endda

Bulganins brev

Idet dette nr. av bladet onsdag skulle gå i trykken, fant vi i morgenavisene gjengitt Buganins oppsiktsvekkende brev til Gerhardsen. Vi gjengir enkelte utdrag av kommentarene som fulgte.

*

MORGENBLADET

Brevet legger hele skylden for spenningen i verden på «krigsforbryterne blant de vestlige stormakter», og unnser seg ikke for å komme med direkte misvisende opplysninger i den anledning. Men brevet viser også hvor lite makt-haverne i Kreml forstår den norske opinion, og det psykologiske grunnlag den bygger på. Det nytter ikke her i landet å snakke om at en krigsfare er fjernet ved at «det fascistiske opprør i Ungarn»

sens ansvar og plikter, til å vise varsomhet, men kanskje ville det være en hjelp for dette arbeide om man også innskrenket bruken av det anonyme store «Vi».

Statsministeren avsluttet med å si:

— Jeg tror ganske bestemt, at hvis lederskribenter, og andre som i sin stilling skal omtale og dømme om personer og saker, skrev under merke ville de arbeide mer med stoffet og kanskje også foreta flere undersøkelser, noe som igjen ville føre til bedre kvalitet og større ansvarlighet i stoffbehandlingen.

*

Det var på flere måter vel talt. Tenk om en tilsvarende

FRA FORBUNDETS SEKRETARIAT

mottok vi 22. mars følgende melding:

På styremøte 18. februar d. å. ble Sverre Schlytter-Henrichsen konstituert som forbundssekretær.

Jacob Flittig

i Hov, Søndre Land, er 60 år 5. april. Hilsen og alle gode ønsker i anledning dagen.

Sogneprest Zarbell Engh

I et inserat av E. L. i Folk og Land den 9. februar, om hvorfor «vi ikke går i kirke» ble en høyst usympatisk prelat omtalt. Vedkommende hadde prediket for sin menighet at alle NS-medlemmer hadde mistet sin hjemstavnsrett også i himmelen. Hvor han hadde dette fra fikk ingen vite. Kjedelig var det forresten at vi i E. L.s manus leste hans navn feil. Presten het ikke Stabel-Eng, men Zarbell Engh. — Vi nytter samtidig anledningen til, hvis han skulle være kommet på bedre tanker, å tilby ham spalteplass her i bladet, til å korrigere sin dom, eller i motsatt fall til å begrunne den! Red.

VET DU DET?

Utrengkingane i Japan ble avsluttet 1948, etter at 200 000 personer var blitt fjernet fra de offentlige kontorer, og etter at nær-

etter kirken — dette at statsmakten og pressens menn etter 1945 overgikk hverandre med å dømme medmennesker summarisk — i første rekke etter NS-kartoteket.

Det er vel og bra at han maner til varsomhet — idag!

Men hva med de ulykker som ble påført vårt folk innen han kom til den alder og visdom som han nå har gitt uttrykk for? Er han mann for sin hatt, er han god for å dekke sitt eget og statens ansvar av 1945? Eller er snakket om ansvar bare lummert middagsprat?

Vi håper det er noe mer, nemlig tegn på våknende anger bak «rettsoppgjørets» selvgodhet og usseldom.

mere 200 000, for det meste tidligere militære, var blitt forbudt å inneha offentlige hverv for fremtiden. Men så rykket kommunistene med velde inn i styr og stell i Kina — og mer fornuft inn i holdene på de amerikanske okkupasjonsmyndigheter i Japan, slik at en stor del av de ovenfor nevnte 400 000 personer ble inntatt på nytt og alt i 1951 ble 70 000 av de utrenskede gitt anledning til å ta opp politisk arbeid igjen.

Revisjon?

Det er kommet så langt nå, at vi har fått en nøytral juridisk avhandling over landsvikoppgjøret, og mange har vel tenkt at denne ville få følger. Ja, den vil nok få følger, men det kommer mye an på deg. Nei politikerne forandrer seg nok ikke og ute i folket har de stort sett ikke engang hørt om utredningen, inntatt i forvrengt form. Sjølve boka er for dyr til å nå mange med, men etter at jeg leste Hedems skrift Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven, mener jeg at denne egner seg godt til spredning. Send inn lister med navn. Eller du legger den i postkassene bortover. Ja, det koster noen kroner, det er så, men det er eneste måten vi kan få frem et resultat og bli kvitt forræderstemplet på. Det skulle vel være verdt noen kroner. Ja så utrolig det kanskje høres så er det til og med

ge oppfattet Høyesteretts opp-treden som en demonstrasjon, satt i verk av Paal Berg og de dommere som hadde kompromittert seg for meget under forhandlingene med tyskerne. Folk måtte bli styrket i denne oppfatning siden hele landets dommerstand i gjerning tok avstand fra høyesterettsdommerne — ved å bli sittende i sine embeter, og lystre okkupasjonsmakten og Quislingsstyret.

Og advokatene og sakførerne? De appellerte og prosederte for det nazistiske Høyesterett som om intet annet hadde hendt enn at de gamle dommere hadde furtet vekk.

En må tro at disse jurister inntok denne stilling, fordi de ikke ville overlate hele rettsvesenet til tyskerne. Altså akkurat de samme grunner som beveget en del jurister til å gå inn i Høyesterett, men som disse dømmes til mange års fengsel for! Det var for øvrig de samme beveggrunner som fikk mange nordmenn, deriblant NS-folk, til å holde administrasjonen i gang på norske hender.»

*

Olav Lien var født 5. sept. 1896 i Svartdal i Seljord av

Snndts sitat etter Anderssen-Ryst

I Leif Sundts artikkel om Ham-bros bok i Folk og Land nr. 11 side 4, siterte han et innlegg av Anderssen-Ryst, hvor ordet rivaliserende et sted hadde sneket seg inn i stedet for ordet forsetlige.

Det skulle stå: «Vi vil være nøytrale til alle sider, og vi vil hevde det med all den makt vi rår over, de evner vi kan benytte, like overfor både tilfeldige og forsettlige nøytralitetskrenkelser,

idet vi på den måte håper å få de rivaliserende stormakter til å tro at vår nøytralitet blir en gjennomført objektiv nøytralitet.»

flere NS folk som ikke engang har hørt at det eksisterer en avis, som er vår avis og bindeledd oss i mellom, nemlig Folk og Land. Nei, spre opplysning. Uten det har nok heller ikke svenskeutredningen noen virkning.

Oslo, 26. mars 1957.

Frontkjemper.

holdt på å drive mange av dem fra gård og grunn, med tvangsauksjoner og dramatiske oppbud av statspoliti ved utkastelser på begjæring av banker, som NB ikke selv kunne drive gården og derved holde denne form for livsviktig virksomhet oppe i Norge! Uten frykt ledet Olav Lien sin fast sammensveisede fylking mot disse livsfiendtlige tiltak mot kjernen i vårt folk! Her gjaldt det bondens velerhvervede odelsrett, som, hvis Norge skal bestå, ikke må kunne forskusles på spekulasjons- og pengepolitisk basis — slik at bondeyrket trues.

Norges Banks diskontosatser etter opphevelsen av gullinnløsningen i 1931, og uviss-heten om bankens valutaplaner, m. v., ga bevegelsen kraftig vekst. Bygdefolkets Krisehjelp ble grunnlagt i 1931 med D. Seierstad, Bondepartiet, som styrets formann, C. A. Madsen, Det Norske Arbeiderparti, som rådets formann og Olav Lien som generalsekretær.

Med sin kompromissløse kampstilling i en rettferdig saks tjeneste skapte Bygdefolkets krisehjelp under Olav Liens ledelse en endring i Norges økonomiske og politiske historie! Mange politikkere innså at den førte pengepolitikk og dens sterile talltilbedelse hadde slått feil i dette stykke. Man gikk derfor til opprettelse av Lånekas-sen for jordbrukere.

Olav Lien hadde ført sin hellige krig igjennom.

På profeters vis var han livsfrodig av natur. I hans bokhylle sto Bibelen og Njåls-saga side om side. Njålssaga kunne han utenat! Han levde og døde gjennomtrengt av Njåls ånd. Tre av hans venner har skrevet ovenstående, og vi lyser fred over Olav Liens minne.

Oslo, den 21. mars 1957.

AL-KB-ET

JOHN FOSTER DULLES

Dersom vi blir spart for en 3. verdenskrig kan vi formodentlig, nest Eisenhower, takke Dulles for det. Med stor behendighet rev han kruttønna ut av de krigsgale mennesker som overfalt Egypt, endda hunta alt var tendt.

Dulles er født 1888, han nærmer seg med andre ord de 70. Utdannet seg som jurist ved universitetene Princeton, George Washington og Sorbonne. Sekretær i Haag 1907. Sakfører 1911. Under 1. verdenskrig tjenestgjorde han ved generalstabten. Deltok i Versailles-konferansen 1919. Juridisk rådgiver for Polen under pengestabiliseringen 1927. Var med i gjeldskonferansen i Berlin 1933. I flere år var Dulles formann for det amerikanske kirkeforbund, i 1941 formann i forbundets kommisjon for freden. Gikk inn for nøytralitetsloven, men støttet Roosevelt etter Pearl Harbor. 1945 med i San Fransiscokonferansen, og delegert for USA til FN 1946—49. Han medvirket til Truman-doktrinen, Marshall-planen og Atlanterhavspakten. Rådgiver ved utenriksministerrådets møter i London 1945, Moskva 1947 og Paris 1949. Ble av Truman utnevnt som regjeringens utenrikspolitiske rådgiver. Var en av lederne for USA's opplegg i Det fjerne østen og spilte en fremtredende rolle under utarbeidelsen av fredstraktaten med Japan. Motstander av Trumans Fair Deal-program. Ble 1949 slått av demokraten Lehmann ved senatorvalget i New York. Var blandt de fremste kandidater til presidentvalget 1948. Da Eisenhower tiltrådte ble Dulles hans utenriksminister, og disse to har hittil klart å ri av alle stormer. Dulles er idag en av verdens mest utskjelte statsmenn. Det får så være, bare han fortsatt kan hindre en ny verdensbrand.

— Mannen som ledet det amerikanske bombeflyet med A-bomben inn over Hiroshima i 1945, major Claude R. Eatherly, er tiltalt for å ha gjort innbrudd i to postkontorer i Texas, sammen med en annen pasient ved veteransykehuset i Fort Worth. Han har ikke nektet for det faktiske forhold, men hevder at han har vært sinnsforvirret i gjerningsøyeblikket.

«brake enten lens kommunal eller ren nynorsk der hvor han ikke bruker dialekt. Men slike innvendinger er bagateller i sammenligning med det som er hovedsaken, nemlig at Karl Holter her har skrevet en bok som ethvert menneske med sunn sans vil ha glede av å lese.

Lier, 25. mars 1957.

O. V.

målet: Einar Gerhardsen er ikke statsminister for eller av det Norske Arbeiderparti. Han er Norges statsminister.

AFTENPOSTEN

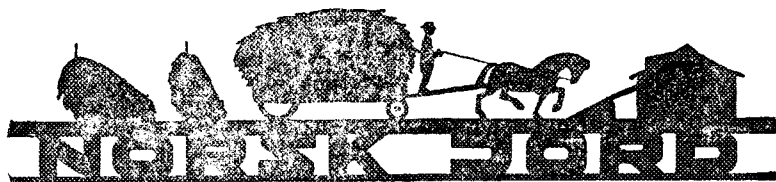
Norge har intet annet ønske enn å få et godt og vennskapelig forhold til Sovjet-Samveldet. Når det er blitt et avbrudd i mange av de forbindelser som ble knyttet for en tid siden, vil vi gjerne si at det er helt feilaktig å tolke denne norske holdningen som uttrykk for aggressive eller fiendtlige hensikter. Den er uttrykk for den forbitrelse og sorg vi føler overfor undertrykkelsen i Ungarn. Her i landet har Sovjet-Samveldets bruk av naken våpenmakt mot det ungarske folk, ikke minst mot arbeiderne, gjort et sterkt inntrykk. En endret politikk vil bidra til å lette forbindelsene. Men det lover ikke godt når statsminister Bulganin bruker uttrykket «fascistisk opprør» om frihetskampen. Folk i Norge vil også ha vanskelig for å forstå hvorfor den sovjetiske statsminister appellerer til statsminister Gerhardsen under henvisning til at han står i spissen for en regjering som er utgått av Arbeiderpartiet. Statsministeren og den norske Regjering har i sin utenrikspolitikk en samstemmig norsk opinion bak seg.

FRIHETEN

Brevet gir uttrykk for den uro som råder i Sovjetunionen overfor mulighetene av en framskutt atom-base i Norge vil bli brukt som oppmarsjområde for angrep mot Sovjetunionen. Bulganin sier åpent fra om hvilke konsekvenser et slikt angrep vil få for Norge og det norske folk.

MORGENPOSTEN

Brevet har til tydelig hensikt å skremme et lite men fremdeles suverent folk til å innta en holdning som vi som et suverent folk ikke vil la oss påtvinge av noen, hverken i øst eller vest. Og i denne forbindelse er det sikkert riktig å gjøre Bulganin oppmerksom på et spesielt punkt der hans vannstoffbomber også rammer langt ved siden av

Han Kornelius Kvalheim i Brusand skal ha selt over 100 tonn gulrot av 1956 års avling, og det i ei tid då enkelte ligg inne med store avlingar som det ikkje finst kjøpar til.

Det har seg slik at alle vil ha den ljose, gullande reine rota som vert dyrka på lett sandjord. Men med den pris som gjeld nett no, 28 øre pr. kg. til produsenten, vert det ikkje pengar av det. Med kr. 20.000,— for 100 000 kg. kjem du ikkje sers langt når frø og gjøding og alt arbeidet vår og sommar og haust er betalt. Og onkel Eriksen!

Men langt verre stillte er dei som ikkje kan oppdriva kjøpar. Som til dømes han Einar Braut i Klepp. Han har finfin gulrot av 12—13 dekar liggjande i haug, og må kanhenda plogja til isåing av bygg seinast midt i mai.

— Du kan vel heller fora dei opp? spør «Sandnes Jærens».

— Nei, eg har kje tid til det, — eg har for meir enn nok til å fø fram ein buskap på 70 dyr, og dessutan store mengder Kerrs Pink matpoteter som eg heller ikkje finn kjøpar til, — og det må ut or kjellaren.

— Ke så feilar gulrotkvaliteten din?

— Nei, kvaliteten er på topp. Men gulrot frå myrmold er mørkare raud på leten enn den som kjem or sandjord, — og meir skal det ikkje til når alle butikk-kundene kan velja og vraka etter augnemål.

— Er ikkje gulrot til 28 øre pr. kg. vel så fint kraftfor som det dyre, amerikanske valutamjølet?

— Jau, men gulrot frå Klepp er no ikkje amerikansk! sa han Einar Braut. Og det veit du han har altfor rett i.

Statssekretær Torstein Treholt har pekt på at produksjonen pr. beskjeftiget person i norsk jordbruk er steget 75 prosent siden 1939, men vi må enda lenger. På bruk under 75 dekar ble det siste år planlagt like mye dyrking som på alle bruk året før, og det har aldri etter krigen vært planlagt så mye nydyrking. Bruk som har utvidelsesmuligheter skal i k k e settes utenfor i den nye finansieringsordning for nye driftsbygninger i jordbruket.

Inspektør Strand i Småbruk- og Bustadbanken sier at det er bruk som kan utvikles fra uselvstendige til selvstendige det tas sikte på. Man skal danne seg en mening om hva brukene kan forrente, og den overskytende kapital skal nedskrive med inntil 20.000 kroner. De som får nedskrivningsbidrag må betale for det i form av høyere rente på lånekapitalen eller ved lån i Småbrukbanken etter den gamle ordningen. Det er forutsatt at bare de brukere som får sin vesentlige inntekt fra bruket skal komme i betraktning da dette er et produksjonstiltak og ingen sosial støtte.

Det er nødvendig å få mer fart på jordskiftearbeidet her i landet, fremholder Stortingets landbrukskomité i en innstilling om bevilgning til jordskifte. Et ønsket jordskifte bør kunne gjøres ferdig i løpet av 4—5 år. Komitéen har ingen innvendinger mot departementets budsjettforslag på kr. 5 656 200.—

Stortingsmennenes skatteforhold

Tre norske aviser, nemlig den nye Sosialdemokraten. Folk og Land, samt Verdens Gang er nå å finne på samme linje når det gjelder de skandaløse særfordeler våre tingmenn nyter godt av skattemessig. (Kfr. Folk og Land nr. 6). Det var 23. mars at også Verdens Gang blåste i luren. Over fire spalter på første side ble bladet fast et stort

skatt som folk flest. Hvis man ved beskatningen av stortingsmenn fulgte de samme regler som folk flest blir skattlagt etter, måtte en stortingsmann, for å ha like meget igjen som nå etter at skatten er betalt, ha en inntekt som i klasse I utgjorde 31 500 kroner, i klasse III 31 000 kroner, i klasse IV 20 200 kroner og

Polen vil for alvor gå igang med å fjerne krigens spor i de tidligere tyske områder som nå ligger innenfor den polske grense. En 37 mann sterk parlamentskommisjon har fått i oppdrag å undersøke mulighetene for å utnytte de store arealer brakkland og å få produksjonen igang igjen ved de mange forfalne fabrikker. Tiltaket begrunnes med at en bedre utnyttelse av disse grensestrøk vil bidra til å bedre landets økonomiske stilling. I den senere tid har regjeringen opmuntret jordbruksarbeiderne til å overta bondegårder som tyskerne forlot, og et stort antall polakker som er sendt hjem fra Sovjet, har latt seg friste av de fordelaktige betingelser og har slått seg ned på forlatte bruk.

Fritt Slag

Enslig svale

Det fremgår av forordene til fru Bjørns artikkel i nr. 10, at de som er for og de som er mot fraternisering (uttrykket valgt med overlegg) er fifty-fifty. Har vi råd til å kløve oss i to leire? Jo, såmenn har vi det, for vi er nordmenn, vi også, om vi ikke reknes bladt de «gode». Ingen vil vel protestere mot at det er i Quislings ånd å tilgi. Ingen av dem, som skriver til meg, gjør det. Jeg har nemlig også mottatt brever — få, men kvalitetsvare og fra personer, jeg har respekt for. Jeg vil også gjerne forsøke å tilgi, selv om jeg vet at jeg ikke greier det — greier det ikke fordi jeg er Quisling totalt underlegen både åndelig, moralsk og i styrken av patriotiske følelser. Men å la være å forakte jøssingene, det vil jeg ikke engang forsøke på, og jeg påstår at det er ikke i Quislings ånd å ville slikke støvet av fiendens skotær, slik som jeg har inntrykk av at noen vil. «Jeg elsker mine fiender, jeg vurderer deres verd. De er trøler, som drar steinen der jeg sliper mine sverd», sier, såvidt jeg husker, min festlige kollega fra Hebu, Karl Holter. Ja, la oss vurdere våre fiender, for fiender det er de, så hett og brennende at det er ikke til å ta fell av på disse kanter av landet ialfall. Vel vet vi at det er forskjell på folk, forskjell på trønder og vikkværing. Vil ikke benekte at forholdet kan være et annet somme steder. Iflg. min erfaring er det ingen vanskelighet forbundet med å komme på talefot med jøssingene.

Glærum 18. mars 1957.

AXEL SKUGGEVIK.

— Universitetsstipendiat Anders Bratholm har i Nordisk Tidsskrift for kriminalvitenskap påbegynt en avhandling som blir en ny rystelse av vår rettsstat. «Mange politiembedsmenn og dommere er likegyldige og skjodesløse», hevder han. De gjennomfører stadig ulovlige arrestasjoner og fengselskjennelser.

— Martin Stordahl, Bent Somdalen og Robsahm er nå løslatt. De som sitter igjen er Gard Holtskog, Hagen, Odding og Finn Kaas, — Svinesteik og fårikal er ofte søndagsmat i Forsvaret. Enda klages det på kostholdet, guttene ville ikke være norske ellers.

— På nytt er de Valera statsminister i Irland.

— På 4 år er 363 barn druknet i Norge. Selv om enkelte ulykker kan være uavvergelig, er dette likevel en skam for vårt land.

— Våre FN-tropper i Gaza trek-

Alvor — eller ønsketenkning?

Folk og Land har lesere over hele landet, men ikke tilnærmelsesvis hva vi må ha for å bli bedre hørt i norsk folkeopinion. Det er ønsketenkning å innbille seg at det kan hangle og gå som hittil. Mange tror at «abonnentene kommer nok etterhvert, — og så får det greie seg.» Men sovende mann vinner ikke seier, vet du ikke det? Noen kraftige skippertak trengs før vi har lagt et tilfredsstillende grunnlag under vår presse. Vi ber derfor leserne om å ta saken med langt større alvor enn hittil. Hver i sær må se det som en æresak å skaffe bladet minst to nye abonnenter innen 1. mai, gå bare i gang, jo før jo heller.

Ledig arbeide i Asker

Jeg ansetter tømmermenn til større arbeider, helst noen som også kan ta liten sagskur. Trenger også folk til sprengning, støpning, veiarbeide.

BLEHR, Slependen. Tlf. 53 86 76.

God lønn og alt fritt

Plass ledig for flink innjente. Trivelig sted i Lier. Skriv til red. Kringlebotn.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 556129

Oslo

Kontor med

«Norge mellom England og Tyskland»

De har kanskje kjennskap til at generaladmiral a.d. Hermann Boehm på det tyske Klosterhaus forlag har utgitt en bok som heter «Norwegen zwischen England und Deutschland». Boken har vært anmeldt i «Morgenbladet» og i «Dagbladet» for 9. januar, likeså i «Folk og Land» for 26. januar.

Denne boka er av langt større interesse for nordmenn enn for tyskere, det vil derfor være av den største betydning å få den oversatt og utgitt også her i Norge.

Forfatteren er en høyt kultivert personlighet som i en uklanderlig språkform, nøkternt, saklig og absolutt pålitelig forteller om forholdene og den politiske situasjon her i landet i årene 1940—43 da han var tysk marine-overbefalshaver i Norge. Det fremgår dessuten av boken at han også er en opriktig Norgesvenn.

Forfatterens omtale av konstallasjonen Wehrmacht-NS-Sikkerhetspolitiet-Reichskommissar er av særlig stor interesse, motsetningsforholdet mellom NS og Reichskommissar er godt belyst.

Boken er i det hele tatt uhyre interessant og meget leseverdig, det vil bent frem være sørgelig om den ikke skulle bli å få på norsk.

Med den oppfatning man for tiden har av begrepet trykkefrihet er det fremdeles meget usikkert om det er noe norsk forlag som vil — eller kanskje riktigere tør — påta seg å utgi den. Skulle det vise seg at de henvendelser som i så måte er gjort ikke fører fram er det ikke annet å stille opp enn å prøve det private initiativ. Det finnes heldigvis noen som er villige til å påta seg bryet og formentlig også klare å bestride de beløp som foreløpig må skaffes til oversetting, trykning m.v.

Til å begynne med tar man sikte på et opplag av 2 000 eksemplarer som sikkert kan påregnes solgt i sin helhet. Bokens pris kan da beregnes til å bli ca. kr. 16,00 pr. eksemplar, da skulle det bli en bok i pent bind og forøvrig like tiltalende utstyrt som den tyske originalutgave.

Det vil i høy grad lette arbeidet med å få boken utgitt på norsk om man kan få bindende forhåndsbestilling på et relativt stort antall eksemplarer. Vi føler oss forvisset om at det finnes svært mange redelige nordmenn — og da særlig dem som personlig er rammet av «oppgjøret» — som vil ha den største interesse av å bli kjent med hva Boehm på sin overbevisende måte har å fortelle om okkupasjonstiden i Norge.

Vær oss behjelpelig med å få denne boken utgitt send Boken bestilling straks, ha også Boken

Stortingsmennene skatteforhold

Tre norske aviser, nemlig Stifelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014 den nye Sosialdemokraten. Folk og Land, samt Verdens Gang er nå å finne på samme linje når det gjelder de skandaløse særfordeler våre tingmenn nyter godt av skattemessig. (Kfr. Folk og Land nr. 6). Det var 23. mars at også Verdens Gang blåste i luren. Over fire spalter på første side slo bladet fast at stortingsmennene betaler skatt som visergutter! En utførlig redegjørelse fulgte, hvoretter konklusjonen var:

Vi mener ikke med dette å hevde at stortingsmennene har det for bra økonomisk. På ingen måte. De bør minst ha like meget igjen til sin rådighet når skatten er betalt som de har nå. Men lønnen og skatten bør beregnes på annen måte, slik at de så å si på kroppen får et inntrykk av hvor meget skatten virkelig tar. Altså høyere bruttolønn, og

vi pris på. Vårt lille land har ikke noe annet ønske enn å få leve i fred og vennskap med den hele verden.

— — —

Vi vet ikke hva statsminister Bulganin har villet med sitt brev. Det er mulig at han har trodd å kunne løsne viljen til å delta i den frie verdens forsvarssamarbeide i norske sinn. Det er mulig at han vil forberede et senere fremstøt for å få Norge til å gå ut av NATO. Det er mulig at han vil advare mot å ta i bruk de nye våpen på norsk område. Det er så meget som er mulig. Bulganins bemerkning i slutten av brevet om at en fortsatt styrkelse av sikkerheten i Nord-Europa i mangt og meget avhenger av Norges regjering, åpner for meget vidttrekkende perspektiver. Vi går ut fra at Regjeringen tar seg god tid til å svare. Det er så meget som skal tenkes igjennom og som skal gis en betryggende form.

skatt som folk flest. Hvis man ved beskatningen av stortingsmenn fulgte de samme regler som folk flest blir skattlagt etter, måtte en stortingsmann, for å ha like meget igjen som nå etter at skatten er betalt, ha en inntekt som i klasse I utgjorde 31 500 kroner, i klasse III 31 000 kroner, i klasse IV 30 300 kroner og i klasse V 29 700.

Terminliste

5. april: Hakon Mielche holder foredrag i Oslo. Emne «En hvalfangerferd».

14. april: Riksdagsvalg i Danmark.

18.—20. april: Sandefjords 6 store kokerier ventes på denne tid tilbake fra hvalfangst. Norges utbytte i år er 855,000 fat hvalolje og 97,000 fat spermolje til en verdi av nærmere 300 mill. kr.

27. april: Lyonmessen åpner.

27. april: Stormønstring av sveitsisk industri i Basel. Messen er åpen til 7. mai.

15. mai: Det nye storhotell i Bergen «Orion» åpner.

25. mai—16. juni: «Nordiske tegnere» utstiller i Oslo.

14. juni: Sulithjelmabanen åpnes.

13. juni: Hallinglaget i USA har 50. års-fest ved Concordia College, Minnesota.

10. august: Nordisk landbruksmøte åpnes på Kleiva Landbruksskole, Sortland.

15. september: Valg i Vest-Tyskland. Kappløpet mellom Adenauers kristelige demokrater og sosialistene er i full gang. Ved forrige valg hadde disse to partier 42 og 41 prosent av stemmene.

— — —

Aftenposten har i denne uke en meget overraskende annonse, nemlig om noe som heter kuralon fiskegarn. Kuralon er et nytt stoff av kalk og kull, som vi nok får høre mer om. Firmaet som fremstiller det er Kurashiki Rayon, Osaka, Japan.

— — —

Hvorledes kan vi kreve at en annen skal bevare vår hemmelighet, når vi ikke kan bevare den selv?

La Rochefoucauld.

Det vakreste ved skjønnheten er det som intet bilde kan gjengi.

Bacon.

De er trælere, som drar steinen der jeg sliper mine sverd», sier, såvidt jeg husker, min festlige kollega fra Ilebu, Karl Holter, Ja, la oss vurdere våre fiender, for fiender det er de, så hett og brennende at det er ikke til å ta feil av på disse kanter av landet ialfall. Vel vet vi at det er forskjell på folk, forskjell på trønder og vikværing. Vil ikke benekte at forholdet kan være et annet somme steder. Iflg. min erfaring er det ingen vanskelighet forbunnet med å komme på talefot med jøssingene, når bare talen dreier seg om løst skravl og overfladiske ting. De vil det, om ikke for annet, så for å få anledning til å legge for dagen et «edelt» og gudfryktig sinnelag, ekkelt gudfryktig.

Når vi en gang (forhåpentlig ikke) opplever en ny katastrofe av dimensjoner, da først vil det virkelige grunnlaget for samtale på like fot, ta til å danne seg. Aldri

— Bohlen er overflyttet fra Moskva til Manila. Som hans ettermann nevnes ambassadør Thompson i Wien.

— Meget tyder på at Polen er på vei tilbake til stalinismen.

— Israelerne spiller meget fornærmet etter at FN fikk dem ut av Gaza.

— For første gang siden 1808 er en engelsk offiser utnevnt til adjutant hos en tysk offiser, idet den 26årige kaptein Frederic Lassetter, som tilhører Rhin-hæren, den 1. april tiltræder som adjutant hos den nye sjef for NATO's landstyrker i Sentraleuropa, general Hans Speidel.

— Gratulasjonene strømmer inn til Alfred Maurstad og hans hustru Gro, som nylig har fått en liten datter.

— Kiruna regner med, innen 1967, en årsproduksjon av 20 mill. tonn (!)

— Rygge Sparebank har i heimbygda latt reise en vakker bronsestatue «Såmannen» av Nic. Schöll. Det var i sannhet et sympatisk tiltak!

Den kjente algirske advokat Ali Boumendjel, som hadde sittet arrestert i Alger siden 9. februar, tok sist lørdag livet av seg i fengslet. Boumendjel kastet seg ut fra et vindu i syvende etasje da han under bevoktning ble ført fra sin celle til et forhør hos militærmyndighetene. Advokaten var arrestert av franskmennene for å være bl. a. politisk leder for frigjøringsbevegelsen i det sydlige Algerie.

For bare tre uker siden tok en annen av de nasjonale lederne, Ben Mehidi Larbi, livet av seg under lignende omstendigheter, og det nye selvmord har igjen rettet oppmerksomheten mot de beklemmende torturbeskyldninger som har vært reist mot franske offiserer og soldater i Algerie.

— Martin Stordahl, Bent Somdalen og Robsahm er nå løslatt. De som sitter igjen er Gard Holtskog, Hagen, Odding og Finn Kaas.

— Svinesteik og fårrikål er ofte søndagsmat i Forsvaret. Enda klages det på kostholdet, guttene ville ikke være norske ellers.

— På nytt er de Valera statsministre i Irland.

— På 4 år er 363 barn druknet i Norge. Selv om enkelte ulykker kan være uavvergelige, er dette likevel en skam for vårt land.

— Våre FN-tropper i Gaza trekkes hjem i tilfelle krig, sier Gerhardsen. Hvordan det skal lykkes er ikke opplyst.

— Moskva har planer om å sette inn et nytt og moderne fly på ruten til Stockholm, forteller Dagens Nyheter. Det dreier seg om et 4-motors turbinpropellerdrevet fly som kalles Ukraina. Det tar 84 passasjerer og har en marsjfart på 600 km i timen — dvs. større fart og større transportevne enn SAS's nyeste og mest moderne fly. DC-7 C, som er satt inn på ruten til Tokio. — Sovjet-selskapet har hittil brukt 2-motors Iljusin-maskiner på ruten mellom Moskva og de nordiske land, og har av konkurransehensyn ikke gått med på at SAS bruker større fly enn de 2-motors Skandia-maskinene.

— Norske båtbyggeriers landsforening har sluttet kontrakt om levering av åtte båter til Argentina, hver på 63 fot, og det er meningen at noen av disse skal bygges i Rognan. Det arbeides også med å få i gang eksport av båter fra Saltdal til Island og Kanada.

— Malmskipingen fra Narvik har vært noe hindret den siste tiden på grunn av skader på Malmbolagets nye transportanlegg. Tre av anleggets nye kraner er ute av drift og skal sendes til Tyskland for reparasjon og ombygging. Det vil gå flere uker før anlegget igjen er i full drift.

— En vanskelig russer, Nikola Tischenowski i Drammen, er blitt utvist fra Norge.

Tlf. 44 22 30

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

Kontor med telefon

søkes i Oslo.

Henv. Folk og Land.

Elever i fiolin og samspill

Jim Johannessen

Hjelmgate 2 b

Telefon 46 35 07

Kristne Venner

Gabelsgate 4

avholder møte

fredag 5. april f. k. kl. 19,30

Elvind Saxlund taler om

Forsoningens hemmelighet

(Esaias 53,5)

Sang av Eugène Hansen.

Musikk.

Alle hjertelig velkommen!

Les dette !

Tre skrifter:

1. St. Peter! Reis deg opp — kr. 0,50.
2. Den hellige djevel og hans presteskap — kr. 2,00.
3. Tredje tale til presteskapet - de levende døde, kr. 2,00. Postgirokonto 940 84.

Ingolo Aksnes, Stiklestad p. o.

en bok i pent bind og forøvrig like tiltalende utstyrt som den tyske originalutgave.

Det vil i høy grad lette arbeidet med å få boken utgitt på norsk om man kan få bindende forhåndsbestilling på et relativt stort antall eksemplarer. Vi føler oss forvisset om at det finnes svært mange redelige nordmenn — og da særlig dem som personlig er rammet av «oppgjøret» — som vil ha den største interesse av å bli kjent med hva Boehm på sin overbevisende måte har å fortelle om okkupasjonstiden i Norge.

Vær oss behjelpelig med å få denne boken utgitt, send Deres bestilling straks, be også Deres bekjente om å bestille den. Det er her ikke tale om noen forskuddsbetaling, vi ber ikke om det, i hvert fall ikke før utgivelsen er sikret.

Undertegnede (P.T.) vil motta bestillingene og senere, når boken foreligger, fordele disse til bokhandlere og andre som vil påta seg å formidle salget.

Ved bestilling av minst 10 eksemplarer vil enhver kunne regne med å få vanlig forhandlerrabatt. Skulle noen av dem som leser denne kunngjøring ville påta seg salg av boken tør vi høfligst be om å bli underrettet herom.

Stavanger, i mars 1957.

ERLING UELAND,	P. THJØME,
o.r.sakfører	Postboks 122
Stavanger	Stavanger

Av Karl Holter

Skinnbrevet - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt utkommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse:

Amot på Modum. — Pris kr. 13,—.

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalg i bokhandelen.

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

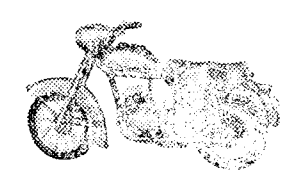
Utvalg sendes portofritt

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

FIAT biler fra kr. 9 900.—
WARTBURG « (IFA) u. kj. løyve
DKW 125—350 cc. m/ sykler
IFA 125—250 cc. m/sykler
JAWA/CZ 125/350 m/sykler
TEMPO Sachs Swing 150-175 cc.
NSU QUICKLY mopeder
ELECTRLUX KJØLESKAP
KPS KOMFYRER

Delelager, gratiservice, garanti. -
Be om brosjyrer. Avbetaling.
Franko levering.

Torkjell Fager
Skjak
tlf. 751 b

FOLK OG LAND

Skummel jus bak jernteppet

Det var et uhyggelig bilde av tvang, politikontroll, terror, maktmisbruk og rettløshet dr. Theodor Friedenau tegnet for Det Norske Studentersamfund 23. mars. Dr. Friedenau, leder av det vest-tyske «Ausschuss freihetlicher Juristen», hvis oppgave det er å registrere klare rettsbrudd i Øst-Tyskland, belyste sitt emne gjennom en lang rekke sitater fra aktstykker i slike saker. Han redegjorde også for utvalgets virke, som omfatter gratis rettshjelp til ca. 5000 øst-tyskere månedlig, innsamling av sikre opplysninger om overgrep, og utsendelse av advarsler til de impliserte dommere.

— To vesensforskjellige oppfatninger av rett, sa dr. Friedenau, behersker i dag verden, de siviliserte lands rettssystem, og det kommunistiske.

Mot den frie verdens maktfordelingsprinsipp står den kommunistiske enhetsstat. Retten er, etter vanlig marxistisk tankegang, bare en overbygning på de økonomiske forhold, den er knyttet til den herskende klasse. Klassen sikrer seg makt gjennom staten, og retten trekkes inn i kampen for makt.

Ideen om enhetsstaten kan heller ikke på noe vis stemme overens med prinsippet om domstolenes uavhengighet og dommernes integritet. I Tysklands øst-sone er 95 pst. av dommerne medlemmer av partiet, og de avsettes vilkårlig av justisministeren. I en offentlig redegjørelse for deres plikter, heter det at «de må dømme som partiske, som politiske mennesker».

Advokatkollektivene, sa Friedenau, har i øst avløst vårt frie advokatur. De skal i første rekke vareta statens, og bare i siste instans klientens interesser. Den frie advokatstand dør langsomt ut — på kort tid har over 2000 advokater måttet flykte vestover, etter angivelig «krenkelse av staten».

Friedenau kom videre inn på un-

dermineringen av den personlige frihets grunnprinsipp. Når som helst kan politiet anholde «mistenkkelige personer og holde dem fengslet i månedssvis. Myndighetene har utbygget det uhyggelige system med Spitzler, angivere, folk som for det meste gjennom press er blitt tvunget inn i virksomheten. I den senere tid er man gått over til å bruke kriminelle til jobben — de slipper da sin straff, men rammes dog av den hvis de slapper av i den politiske angivervirksomhet.

Den politiske terror griper langt inn i selve familielivet, således kan den ene part i en skilsmisssak oppnå skilsmisse hvis han kan «bevise» at den annen part er en fiende av regimet, av freden og at arbeiderklassen.

Foredragsholderen avsluttet den dystre beretning med å spørre om der da ikke var noe man kunne gjøre overfor disse tilstander. Jo, mente Friedenau. Vesten kunne vel ikke risikere noen krig, men oppgaven måtte være å rette et uoppfordelig moralsk press mot makt-haverne i Øst. Det vest-tyske juristutvalgs arbeide er et bevis på at de kratige henstillinger og advarsler til østlige rettsinstanser i gjentatte tilfelle har hatt sin virkning.

Aftenposten...

!

Formannen for det britiske ytre-misjonsselskapet for fiskere, vise-admiral Sir William Acnew, kommer til Nord-Norge med det aller første. Han vil bli i Tromsø i to dager. Viseadmiralens besøk gjelder undersøkelse av hva som kan gjøres for å bedre de britiske trålfiskeres åndelige og materielle velferd i Nord-Norge. Han kommer i den anledning til å søke kontakt med biskopen i Nord-Hålogaland, Alf Wiig.

Fritt slag

Her er verdenskrigens fasitt!

Germansk samhold nødvendig

Det britiske verdensrike knaker i sine sammenføyninger under følgevirkningene av de to verdenskriger. England har hovedansvaret for. Særlig og mest fortjent som følge av den udemokratiske allianse med Bolsjevismen i krig som angivelig ble ført for demokrati mot diktatur. Herr Churchills hykleri er avslørt gjennom hans allianse med «Fanden»,*) og kynismens hjemland rammes av sin egen bomerang, — et sørgelig forhold for alle som hadde håpet på et storgermansk samhold til betryggelse for alle germaner, så vel som for Europa som helhet.

Skal Norge unngå å slå følge med invasjonsprovokatøren, så må det germanske samhold med vår okkupant fra 1940—45 gjenopprettes, i forventning om en effektiv tysk flankesikring i syd. Dvs. at man i Norge nå omsider på objektivt, fornuftmessig grunnlag må se til å bli definitivt ferdig med psykopatisk reaksjon på de irritamenter fra okkupasjonstiden som skyldtes de tyske, politiske representanter. Det bør erindres at den norske motstandsbevegelse — som var infisert av kommunister — ofte ga

okkupanten grunn til strenge forholdsregler. Likeledes bør erindres at den tyske, militære okkupasjon var mønstergyldig.

Oslo, 16. mars 1957.

*) Refererer seg til Churchills uttalelse i Parlamentet i forb. med meddelelse om alliansen, at han ville alliere seg med «Fanden» om nødvendig for å vinne krigen.

J. V.

Mellom venner

— Nesten 15 000 utlendinger har arbeide i Norge, og 13 200 nordmenn i Sverige.

— Forhandlingene med russerne om erstatning for de fiskerbåtene fra Finnmark som Sovjet-Unionen beslagla under krigen, kommer i gang i Moskva i siste halvdel av april. Byråsjef Einar Løchen i Utenriksdepartementet forteller til bladet Nordlys at båteierne har

Egypt

Man tok kanskje FN's «seier» litt på forskudd i høst. Det er nå først det virkelige røyner på.

Nationen

Hambros bok

Herr redaktør!

I forbindelse med min anmeldelse av C. J. Hambros historiske dokumentasjon: «7. juni—9. april — 7. juni», inntatt i Folk og Land nr. 9 og 11, vil jeg gjerne gjøre oppmerksom på, at bortsett fra de to sitater, som jeg gjenga i stortingsmann J. L. Mowinckels innlegg under møtet i Utenrikskomiteen 8. april 1940, er de øvrige sitater ikke utdrag fra boken, men er gjengitt fra Stortingsdok. nr. 5 og 6 for 1945.

Denne beriktigelse er foranlediget ved den litt upresise overskrift, som ble satt over artikkel nr. 2, hvorav lesere kunne bringes til å tro at sitatene skriver seg fra boken.

Jeg må samtidig be om å få korrigeret en trykkfeil som desverre har sneket seg inn på siste side i artikkelen i nr. 11.

Slutningen av statsråd Kohts innlegg under møtet i Utenrikskomiteen 31. august 1939 — er i artikkelen gjengitt slik: For situasjonene dei brukar ikkje koma annarleis, ets. Avsnittet skal lyde: For situasjonene dei brukar ikkje å koma, soleis som ein tenkjer seg dei på fyrehand, dei brukar å koma annarleis, ets.

På sett og vis er disse be-

satt frem krav om erstatning for ca. 15 fartøyer til et samlet beløp av omkring en halv million kroner.

— Den sveitsiske riksadvokat Rene Dubois har begått selvmord, etter at den egyptiske ambassade hadde klaget til regjeringen i Sveits, over at dens telefonsamtaler ble avlyttet og overlatt til Frankrike.

— 19 Sunnmørsskuter har dratt på selfangst. Slik fangst kan gi god fortjeneste, men det eneste sikre er hardt slit.

— Restaurant Georges i Oslo har fått tillatelse til å holde åpent til kl. 4, og til å skjenke øl og vin til kl. 3,30 i tidsrommet 15. juni til 15. august. Men tillatelsen kan tas tilbake når som helst hvis det skulle vise seg ønskelig.

merkninger pedantisk pirkeri i forhold til hovedhensikten med artiklene, som gikk ut på å vise for det første, hvordan de innvierte stortingsmenn i 1940 så på den britiske mineutlegningsaksjon 8. april og de følger den ville få for Norge, — og dernest å få fram det faktum at den norske nøytralitetspolitikk under den annen verdenskrig må anses som et storstilt politisk bedrageri, konferer Regjeringens egen kunngjøring av 3. sept. om «fullkommen nøytralitet».

Oslo, 25. mars 1957.

Leiv Sundt.

Denne bør du lese!

Mange har sikkert lest Lærum's bok: Dansk soldat i krig og fred. Nå er også den nye kommet.

Det er en bemerkelsesverdig og i høy grad leseverdig bok han nettopp har gitt ut. Den heter: Polen — Ungarn — Suez — Cypern. Selv kaller han den et europeisk essay. Jeg vil betegne den som en kartlegging av europeisk — amerikansk politikk i fortid, nåtid og fremtid. Den er et oppgjør rett og slett og et oppgjør som svir der det skal svi. Boka er ikke stor, men den er så fortettet, så sprengfull av tanker, ideer og problemer at det er nesten vanskelig å forstå at det alt sammen kan rummes i så lite format.

Jeg vil anbefale alle å lese den, en kommer ikke til å angre det.

Olga Bjoner.

Hvordan Suez

Fort. fra side 1

telser. Hans eneste omsettelige aktiver dengang var aksjene i Suezkanalen.

I sin nød besluttet han å selge aksjene. Før mulige andre interessenter, som de franske, fikk sjansen, hadde Disraeli skaffet tilveie det fornødne beløp. Disraeli forpliktet den britiske regjering til en utbetaling på 4 mill. pund — aksjenes kostende — og hva den britiske godkjenning angår fallt det seg så at parlamentet ikke var samlet og således sto overfor et fait accompli, uten noen mulighet hverken til å godkjenne planen, eller å nekte sitt samtykke, på forhånd.

Så kommer det mektige jødiske finanshus Rotschild inn i bildet. Lionel Rotschild var Disraeli's personlige venn og lånte ham omgående fire millioner pund.

«Rotschild som likte å spise druer, tok en og spyttet ut skallet, idet han spurte:

— Hvilken garanti?

— Den britiske regjering, svarte Disraeli.

— Vel, lånet er i orden.

Ved ervervelsen av 176 602 Suez-aksjer hadde England dermed fått den relative flertall av aksjene. Prisen var 3.976.582 pund. Resten av de ialt 400 000 aksjer var fordelt på en rekke aksjeeiere, derav en del britiske, slik at den faktiske kontroll av kanalen dermed var på engelske hender.

Ø.

Den som gir bort penger han ikke selv har tjent, er rundhåndet med inntekten av andres arbeid. G. B. Shaw.

det at «de må dømme som partiske, som politiske mennesker».

Advokatene i «Okkupasjonshistorie, 2014» har i øst avløst vårt frie advokatur. De skal i første rekke vareta statens, og bare i siste instans klientens interesser. Den frie advokatstand dør langsomt ut — på kort tid har over 2000 advokater måttet flykte vestover, etter angivelig «krenkelse av staten».

Friedenau kom videre inn på un-

misjonsselskapet for fiskere, viseadmiral Sir William Acnew, kommer til Nord-Norge med det aller første. Han vil bli i Tromsø i to dager. Viseadmiralens besøk gjelder undersøkelse av hva som kan gjøres for å bedre de britiske trålfiskeres åndelige og materielle velferd i Nord-Norge. Han kommer i den anledning til å søke kontakt med biskopen i Nord-Hålogaland, Alf Wiig.

objektivt, fornuftmessig grunnlag må se til å bli definitivt ferdig med psykopatisk reaksjon på de irritamenter fra okkupasjonstiden som skyldtes de tyske, politiske representanter. Det bør erindres at den norske motstandsbevegelse — som var infisert av kommunister — ofte ga

Egypt

Man tok kanskje FN's «seier» litt på forskudd i høst. Det er nå først det virkelig røyner på.

Nationen

— 19 Sunnmørsskuter har dratt på selfangst. Slik fangst kan gi god fortjeneste, men det eneste sikre er hardt slit.

— Restaurant Georges i Oslo har fått tillatelse til å holde åpent til kl. 4, og til å skjenke øl og vin til kl. 3,30 i tidsrommet 15. juni til 15. august. Men tillatelsen kan tas tilbake når som helst hvis det skulle vise seg ønskelig.

Boka er ikke stor, men den er så fortettet, så sprengfull av tanker, ideer og problemer at det er nesten vanskelig å forstå at det alt sammen kan rummes i så lite format.

Jeg vil anbefale alle å lese den, en kommer ikke til å angre det.

Olga Bjoner.

på en rekke aksjeiere, derav en del britiske, slik at den faktiske kontroll av kanalen dermed var på engelske hender.

Ø.

Den som gir bort penger han ikke selv har tjent, er rundhåndet med inntekten av andres arbeid. G. B. Shaw.

«Som lokalkjent ved en liten biflod vet jeg ingenting om helheten, som passasjer ombord i et fly med vinger av aviser, vet jeg ingenting om detaljene», skriver Kristen Gundelach i dagens kronikk, hvor han skildrer det vanlige menneskes problemer når det føler seg forpliktet til å være orientert.

I Amazonflodens umåtelige og uveisomme nedslagsområde finnes det kanskje den dag i dag små folkestammer som ikke vet noen ting om Amazonfloden. Inntil for en menneskealder siden fantes de iallfall.

Ikke bare navnet de hvite har satt på floden er dem ukjent. Men floden selv, slik som de hvite kjenner den, etterat den har samlet inn alle sine tallrike små og store bifloder og flyter gjennom siviliserte land, så bred nede ved munninngen at man i usiktbart vær ikke kan se fra strand til strand.

De avsides-boende urskogstammer oppover mot kildene kjenner bare en eller to bifloder noe bredere enn Akerselven, men på grunn av det sumpige lende, dypere og farligere. På begge sider av bifloden er der en tett vegg av tropisk frodighet. Man kan ikke skjelve hvor vannet slutter og det faste land begynner og det skjuler seg giftige slanger i frodigheten og rovdyr ligger på lur bak. Hvorfor sette over i skrøpelige farkoster når man ikke har noe der å gjøre? Der er vilt nok i nabolaget av hyttene, der er spiselige urter og saftige frukter i overflod. Hva har de å gjøre

utenfor sitt område, det er stort nok for dem. Det strekker seg kanskje bare som fra Akerselven til Lysakerelven, i høyden til Sandvikselven, men fordi der er så tilgrodd, så ufremkommelig, så fullt av fugler, pattedyr, slanger, så fullt av mørke og mysterium, virker det uendelig meget større, en hel verden, deres verden. Bare noen dristige jegere har engang i tiden trosset alle farer, satt over den tropiske Akerselven til den ukjente Amazonas og trengt helt frem til Glommen. Der måtte de stanse, den var for bred, der kunne de ikke sette over, de var nådd til verdens ende og lenger kan ingen komme. Og i slekt etter slekt levet sagnet om den store flod, verdens største flod. Men Amazonas var det jo ikke, bare en av de hundre bifloder.

DET VAR MENS JEG ISOMMER

engang satt ute i friluft og spiste min frokost og leste mine aviser at jeg kom til å leke litt med denne tanke. Det falt meg inn at jeg tross mine iherdige bestrebelser gjennom avislesning å skaffe meg innblikk i den tid og den verden jeg lever i, i virkeligheten er likeså uvitende om begge deler som et medlem av en avsidesboende stamme i Amazonflodens nedslagsområde.

Nei, bildet halter litt. Vel er jeg bosatt ved en liten biflod til en av de større bifloder til den mektige flod jeg ikke kjenner, vel er jeg bare stedkjent i et forsvinnende lite område av verdensjungelen, men som avisleser er jeg

samtidig passasjer i et rutefly som i stor fart jager hen over verdensjungelen — jeg ser den i fugleperspektiv. Jeg ser det tette løvhang kløve seg hist og her, det blinker av floder dypt nede, forte blink av tidens strømminger mens vi farer henover. Men hva som beveger seg under dette løvhang, det myldrende, kompliserte liv der nede, det får jeg ikke vite noenting om.

Altså to former for uvitenhet — som lokalkjent ved en liten biflod vet jeg ingenting om helheten, som passasjer

større smerte, avsverger denne sannhet.

MEGET AVHENDER NEMLIG

av at jeg oppgjør meg en personlig fri og uavhengig mening. Fedrelandets, og på grunn av dets innflytelse på den kompliserte verdenspolitikk, hele verdens skjebne, avhenger til syvende og sist av meg.

Derfor leser jeg aviser hver dag fra åtte til ti formiddag og fra fem til seks ettermiddag. Tre timer daglig, fire

aviser av forskjellig farve.

Vinterhalvårets beste kronikk

Vi fant den i «Morgenbladet»

ombord i et fly med vinger av aviser vet jeg ingenting om detaljene.

Denne dobbelte uvitenhet er plagsom for en mann som samvittighetsfullt vil søke sannheten og ta standpunkt. For det er jo min samfunnsplikt å ta standpunkt, å være med i tiden og verden og oppgjøre meg en personlig mening, en mening som er absolutt min egen, ikke lært av andre, ikke påvirket av propaganda, et standpunkt som jeg kan holde fast på, ikke som en stadig bulldog som biter seg fast i et eller annet, likegyldig hva, og ikke vil gi slip på det, men som en Galileo Galelei som oppdager at verden går rundt, og bare med smerte, av frykt for en enda

Det faste nyhetsstoff fra verden den vide er jo stort sett det samme i alle fire, men for sikkerhets skyld må jeg undersøke om ikke noen nyheter sløyfes i en av dem og om kanskje nyheter fra andre kilder enn de vanlige føyes til i en annen. Ledere og utenrikskronikker må jeg lese, for der kommenteres nyhetene på fire forskjellige måter. Og utenrikskronikørene har dessuten lest utenlandske tidsskrifter som gir detaljopplysninger — undertiden fire forskjellige slags detaljopplysninger. Kulturstoffet må jeg lese for i det blinker flodene som kløver urskogen, tidens strømminger. Og dessuten må jeg lese de private innlegg i avisene, dem fra kjente og

fornuftige folk og også dem fra ukjente og ufornuftige. Jeg må jo få et inntrykk av hva det overhodet går an å mene her i verden, selv om det synes aldri så absurd. Det har ofte hendt at absurde meninger i det lange løp har vist seg ikke å være så absurde allikevel.

Jeg innser vemodig at jeg som samvittighetsfull sannhetssøker og med det ansvarefulle verv samfunnet har betrodd meg, ikke kan nøye meg med tre timers avislesning og bare fire forskjellige-farvede aviser. Dessverre har jeg hverken tid eller råd til mer. Jeg må resignere som den uvitende urskogboer ved en biflod til en biflod til en enda større biflod til den umåtelige verdensflod som samler alle tilløp og som jeg ikke kjenner.

Men selv om jeg er nødt til å resignere vet jeg jo at jeg burde være ajour for å kunne skjønne mitt verv.

JEG BURDE VÆRT MANGEMILLIONÆR

Jeg burde abonnere på tusen aviser og tidsskrifter på alle mulige språk. Naturligvis kunne jeg ikke lese dem alle. Men den mektige herre som jeg burde vært, kunne ansette en stor stab av funksjonærer med allsidig utdannelse, som kunne lese avisene for meg, klippe ut det viktigste, oversette utklippene, gjøre sine saklige kommentarer, og de overordnede blant dem, de klokeste, kunnskapsrikeste og påliteligste, skulle hver dag i statsråd forelegge ekstrakten av den kompliserte verdens-

politikk for Farao, nemlig for meg. Og resten av dagen, og til langt på natt måtte jeg i mitt lønnkammer gjøre notater og oppgjøre meg min personlige mening, den mening som er min absolutt og uavhengig og vel gjennoitenkt og gjennomført min — og som verdens skjebne til syvende og sist avhenger av.

Men hvem er jeg egentlig siden så meget avhenger av at jeg finner frem til det jeg holder for sannhet?

Jeg nevnte i forbigående Farao, men jeg er egentlig større enn han, jeg er den demokratiske verdens hellige dyr, jeg er selveste oksen Apis.

Hvert fjerde år blir det holdt store høytideligheter til min ære. Og til disse høytideligheter burde jeg jo hatt tid og råd til å forberede meg for å fortjene den ære som blir vist meg. Hele verden har sin oppmerksomhet henvendt på meg. Telegraftrådene dirrer av spenning. Selv i fjerntliggende land vier radioens halomenn et minutt eller to til resultatet av mitt fireårige slit med å finne frem til en personlig oppfatning av tingene.

Og verdenspressen har neste dag en større eller mindre notis om hvordan jeg har opptrådt under den viktige handling og hva jeg har brølt. For min høytidelige handling består i å legge et papir i valgurnen og på det papir står mitt brøl trykt.

Men akk, etterpå går verden sin skjeve gang igjen. Det er fire år til neste brøl. Jeg

oksen Apis, blir avkledd de blomsterkranser som prydet mine horn, og jeg blir en ganske almindelig stut igjen — et vanlig medlem av stemmekveget.

OG SOM JEG SATT DER

i fri luft, omgitt av sommerens frodige urskog, og spiste frokost ved en bitte liten biflod til en større biflod, til en enda større som tilslutt sammen med utallige andre flyter ut i historiens ukjente flod, avbrøt jeg plutselig min pliktskyldige avislesning og jeg husket de vellydende ord de gamle grekere brukte om personer som gav en god dag i politikk, «idiotos».

Ja, hvorfor ikke være idiot? Det nytter jo allikevel ikke å prøve å bli klok på en absurd verden. Hvorfor ikke oppgi det først som sist og nyte idyllens fortryllelse?

Kristen Gundelach

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
pr. halvår. Sverige og
Danmark: kr. 29,00 pr.
år, kr. 14,50 pr. halvår.
Utlandet for øvrig: kr.
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
halvår. I nøytralt om-
slag kr. 35,00 pr. år, kr.
17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiro nr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo